

BROJ
02

AVANTURA NEVIDLJIVA SAVIČENTA

siječanj 2020

Ono mjesto koje nastaje
FoAM — The Overlooked
and The Unheard
Marko Lulić — Portali
Savičenta / markiranje
centra AVANTI!
Siniša Majkus — Megamix

UVOD

Publika na izvedbi priredbe 'Ono mjesto koje nastaje', rujan 2019.

IMPRESUM

U drugom broju projektnih novina 'Teza'* kroz nekoliko tematskih priloga obradit ćemo pojam umjetnosti u lokalnoj zajednici, obzirom da se njime bavimo i u projektu 'Nevidljiva Savičenta'. Važno je istaknuti da se ovim projektom ne pokušavamo samo 'sviđjeti' stanovnicima Općine Svetvinčenat nudeći im gotove umjetničke projekte već da ulažemo znanja i trud u vrlo konkretne mjere i korake od kojih će čitava zajednica dugoročno imati koristi, kao i to da omogućujemo uključivanje u sam proces stvaralaštva, nudeći prostor za učenje, sudjelovanje, ali i kritiku.

Kada govorimo o kulturno-umjetničkim programima i stvaralaštvu, u ovom broju saznat ćete nešto više o projektu Matije Ferlina i njegovih bliskih suradnika, vokalistice i plesnih izvođača, nastao iz nesvakidašnjeg dvotjednog druženja i stvaranja zajedno s djecom i mladima iz okolice te sa mješnim ženskim zborom. Upoznat ćete i pozadinu priče o umjetničkom projektu 'Portali Savičenta' smještenom ljetos u obližnjem bademiku kraj Savičente, tj. o novom radu umjetnika Marka Lulića kao i njegovim umjetničkim postupcima i odakle oni dolaze. Ukratko ćemo predstaviti i rezultate prve faze ankete koju u sklopu projekta provodimo u Općini Svetvinčenat na uzorku od 300 mještana, a koja već donosi zanimljive rezultate o kulturnim navikama te otkriva neka nova potencijalna mjesta za napredak.

I u ovom broju neizmjerljivo zahvaljujemo svima koji su svojim doprinosom omogućili njegov nastanak, a to su: Šejla Kamerić, Tihomir Milovac, Petra Glad Mažar, Nina Križan, Mirjana Doblanić Pekica, Andi Bančić, Mario Benčić, Edgar Buršić, Maja Kuzmanović, Nick Gaffney, Branka Benčić, Siniša Labrović, Damir Karakaš, Goranka Perković, Matija Ferlin, Melita Lovričević, Pravdan Devlahović, Ema Laković, Siniša Majkus, Marko Lulić, Jan Pavlović, Maša Milovac.

* teza = staja, kolnica

Partneri na projektu Nevidljiva Savičenta:

apOTEKA

Nakladnik Općina Svetvinčenat

Za nakladnika Dean Perković

Glavna urednica Maša Milovac

Uredništvo Branka Benčić, Mario Benčić, Petra Glad Mažar, Goranka Perković

Tekstovi Maša Milovac, Jan Pavlović, Tihomir Milovac, Matija Ferlin, Melita Lovričević, FoAM, Nina Križan, Mirjana Doblanić Pekica, Mirjana Bršić, Vitasović

Fotografije Andi Bančić, Tihomir Milovac, Maša Milovac

Oblikovanje i prijelom Jan Pavlović

Lektura Maša Milovac

Tisak Sveučilišna tiskara, Zagreb

Naklada 300

Ove novine dio su projekta Nevidljiva Savičenta — Prevođenje tradicije u suvremenu kulturu.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

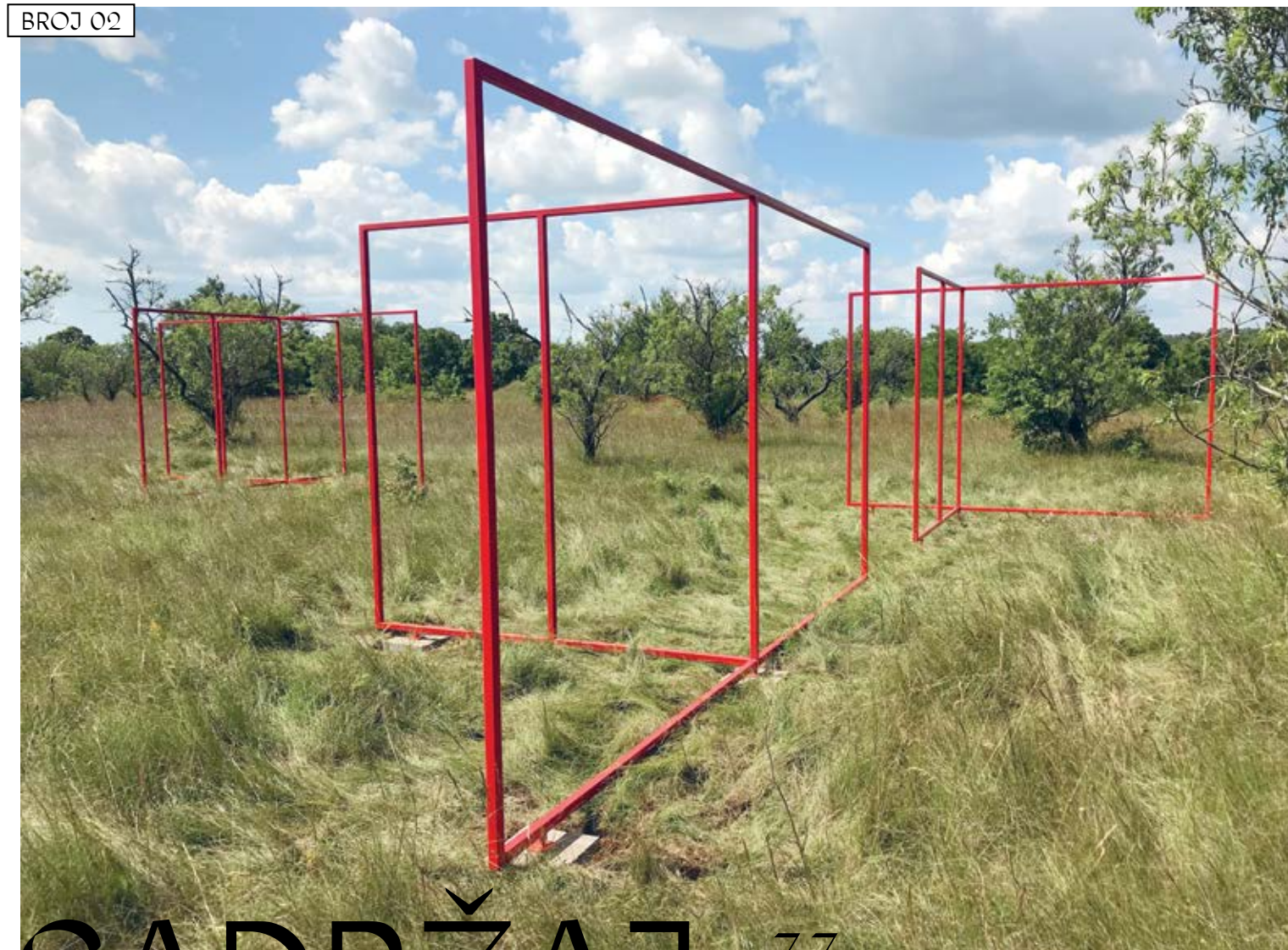

www.strukturnifondovi.hr

Ukupna vrijednost projekta Nevidljiva Savičenta — prevođenje tradicije u suvremenu kulturu iznosi 2.270.344,06 kn. Odobreni projekt sufinanciran je sredstvima iz Europskog socijalnog fonda u iznosu 1.929.792,45 kuna te sredstvima Državnog proračuna RH u iznosu od 340.551,61 kn. Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj novina isključiva je odgovornost Općine Svetvinčenat.

Općina Svetvinčenat
✉ Svetvinčenat 47
52342 Svetvinčenat
☎ 052 560 016
—
svetvincenat.hr

BROJ 02

SADRŽAJ

33

PORTALI SAVIČENTA

Prostorna instalacija 'Portali Savičenta' umjetnika Marka Lulića na lokaciji Mandule.

ONO MJESTO KOJE NASTAJE — 7

FOAM — THE OVERLOOKED AND THE UNHEARD — 13

PROFIL PARTNERA: APOTEKA — 16

ANKETA — 17

MARKO LULIĆ — PORTALI SAVIČENTA — 20

DAMIR KARAKAŠ — 26

LJETNA FILMSKA POZORNICA — 27

SINIŠA LABROVIĆ — 28

TATI, LADRI, VISOKI ZIDI I KONTRABANDO — 30

SUDIONIČKO UPRAVLJANJE U KULTURI I RADIONICA IZRADE MODELA — 32

SINIŠA MAJKUS — MEGAMIX — 33

FOTOARHIV NEVIDLJIVE SAVIČENTE — 37

KULTURNI PROGRAM NEVIDLJIVE SAVIČENTE — 40

'Ono mjesto koje nastaje', umjetničko-istraživački je projekt koreografa i redatelja Matije Ferlina nastao u suradnji s vokalisticom i autoricom Melitom Lovričević, plesačima Petrom Chelfi, Robertom Milevoj, Pravdanom Devlahovićem i Tomislavom Fellerom te u zajedništvu s mještankama i mještanima šireg savičentskog područja. Program organizira Mediteranski plesni centar / ZPA.

ONO MJESTO KOJE NASTAJE

Plesno-vokalna komunikacija kao interaktivna revitalizacija zajednice

NEZAMJENJIVOST LJUDSKOG KONTAKTA
Interakcija je osnovni element komunikacije socijalnih bića. Iako je zahvaljujući suvremenim tehnologijama postalo lakše doći do ljudi, fizički kontakt i direktna komunikacija i dalje ostaju nezamjenjiv element stvaranja priča koje nas iskreno povezuju i definiraju našu prošlost, sadašnjost i budućnost.

UMJETNIČKA EKSPRESIJA KAO UNIVERZALNI JEZIK

Unatoč razlikama u demografiji, porijeklu, profesiji, umjetnička ekspresija kroz pokret, likovnost i glazbu omogućava najjasniju formu komunikacije između ljudi i prostora, bez obzira na razinu stručnosti ili uobičajenu namjenu određene lokacije. 'Ono mjesto

koje nastaje', tako nije ostalo ograničeno na prostoru Mediteranskog plesnog centra, već se neinvazivno ispreplitala sa svakodnevicom grada Savičente tijekom 14 dana prije izvedbe u Pineti, šumskom prostoru izuzetnog sentimentalnog značaja za mještane.

REVITALIZACIJA ZAJEDNICE

'Ono mjesto koje nastaje' ogledalo je mogućnosti međusobne komunikacije, obnavljanja veza različitih ljudi sa prošlosti, vremenom i prostorom u revitaliziranu zajednicu koja se bazira na traženju sličnosti te raste upravo zbog razlika svakog člana. Pri tome dajući nešto trajno svakom sudioniku procesa.

Ono mjesto koje nastaje je čarobno mjesto puno veselja.

Puno je događaja koje sam tamo doživjela.

Ono mjesto koje nastaje je posebno i tajanstveno.

Ono mjesto koje sam vidjela za mene je san i ljepota.

Volim tajanstvena mjesta, ne vidim ih često, a ovo je najljepše koje sam vidjela.

Ne mogu vjerovati da sam ovo uspjela doživjeti i vidjeti ovo mjesto koje nastaje.

Ja sam se zabavila, bilo mi je lijepo, naučila sam puno novih stvari koje će mi pomoći u životu.

— EMA LAKOVIĆ

Što obilježava neko mjesto? Njegove geografske koordinate, specifičnosti okoliša ili ljudi...?

Oblik ili izgled nekog mjesta samo su materijalna reprezentacija nečeg drugog — onog što osjećamo, onog što doživljavamo i proživljavamo kad se u njemu nalazimo. Oblik sjene na zidu pećine. Oblik čiji je stvaratelj priroda pa onda i sustvaratelj ljudi. Izostavimo li ljude — nestat će većina njegovih karakteristika koje čine razlike među mjestima istog podneblja.

Za mene je iskustvo rujanske Savičente obilježio proces njenog ponovnog nastajanja. Proces koji je ujedinio u jednu zajednicu tri generacije ljudi koje (ipak) najviše dolaze u dodir jedna s drugom u manjim oblicima zajedništva — u obiteljima. Na širokom planu života većina nas se najčešće druži i radi sa onima koji su im generacijski bliski. Rjeđe dolazimo u kontakt sa onima van našeg generacijskog kruga.

U toj rujanskoj Savičenti, najmlađa generacija tako je privremeno otela srednju, onu kojoj i sam pripadam te uz (milo)zvučni blagoslov one najstarije nakratko joj povezima doslovno zatvorila oči ukazujući joj na ono unutarnje, ono nevidljivo, ono što osjećamo, ono što titra duboko u nama. Tri generacije ujedinile su se u zajedništvu s prirodom podsjećajući nas iznova na prolaznost kao jedinu sigurnu činjenicu, na vječni proces samoobnavljanja. Konstatnog nestajanja i onda ponovnog nastajanja. I upravo na toj krhkoj granici između jednog i drugog čuteći lociram ono mjesto koje nastaje.

— PRAVDAN DEVLAKOVIĆ

Život čini niz proživljenih trenutaka, što onih unutar-
njih u svom biću, što onih koje podijelimo sa drugi-
ma, a uspomene se samo slažu kao uspavani divo-
vi, samo da bi nas nosili i inspirirali. Vrijeme u kojem
živimo ubacilo je u igru puno digitalnih surugata čo-
vjeka, no teško da išta može zamijeniti pravi ljudski
moment, kontakt, stvaranje, dapače, često virtualno
ometa ono stvarno. 'Ono mjesto koje nastaje' poka-
zalo je koliko je to istina. Koliko značajnih i iskrenih
reminiscencija i poziva na uspomene, prisutnih pro-
življenih trenutaka te snova o budućnosti mogu iz-
mijeniti generacijski, porijeklom vokacijski različiti i
'tek upoznati' ljudi, u samo 14 dana. Koji vođeni da
komuniciraju univerzalnim jezikom umjetnosti, kroz
pokret i glazbu otvaraju vrata predivnoj svakodnevi-
ci i komunikaciji: od čakulanja na ritualnoj kavici, do
pjevalačkih sijela u crkvi, plesnih igara u šumi, ispre-
plitanja u Mediteranskom plesnom centru, finale
izvedbe.

Nastalo je ogledalo moći i ljepote svakog sudi-
onika, od najmlađih plesača do najzrelijih pjevačica,
od amatera do profesionalaca, mještana do udo-
maćenih, koje ukazuje na važnost mjesta, vremena,
uspomena, dijeljenja, zajednice, ljudi, čije nas razlike
samo oplemenjuju, a igra i umjetnost izvlači sve
potencijale. Probudili su se divovi uspomena i nastao
je probuđeniji život i neka nova iskra.

— MELITA LOVRIČEVIĆ

'Ono mjesto koje
nastaje' zajednički
su gradili mladi
plesaći Marta
Bastijanić, Nenad
Đokić, Noah
Cvijanović, Zora
Ferlin, Ema
Laković, Matija
Nadenić, Benedikt
Rakitovac, te
zborasice Branka
Bilić, Nada Bilić,
Ada Bulešić,
Ondina Sirotić,
Alicje Čikada,
Marija Ferlin,
Kristina Jurman
Ferlin, Enriketa
Pustijanac i Rina
Žagrić.

Foto: FoAM

Uvod Branka Benčić

Tekst FoAM, Maja
Kuzmanović, Nick
Gaffney

FOAM — THE OVERLOOKED AND THE UNHEARD

FoAM-ov 'lecture performance' u Gradskoj loži u Savičenti istražuje tihe, liminalne i često previđene odlike Istre

Događaj povezuje jedinstvene zvukove, slike, mirise i okuse regije koji se nalaze neposredno ispod horizonta pažnje, u nečujnim glasovima i teksturama istarskog ljeta. Ovaj imerzivan doživljaj nas poziva na povremeno usporavanje, da bi čuli nijeme dijaloge biča unutar, ispod i između buke ljudskih aktivnosti. Šuštanje borovih iglica na povjetarcu maestra. Nepokretne prisutnosti stijena, drveća i napuknutog cementa na izbetoniranim plažama. Prkosni rast mirisnih korova i lijeno gmizanje guštera. Miris rose pred zoru, cvrčanje kukaca na podnevnoj vrućini ili tajnoviti razgovori među noćnim stvorenjima. Kada si dopustimo da usporimo i slušamo, možemo otkriti mnoge oblike tišine u središtu oluje. Kada povremeno odstupimo od užurbanog ritma svakodnevnog života, možemo izgajati tišinu tamo gdje je najpotrebnija. Usred stresnog dana, u dubini tuge ili u nelagodni sukoba.

THE OVERLOOKED AND THE UNHEARD

Stigli smo u Savičentu baš kad je oluja počela zamračivati nebo. Teški oblaci prekrili su grad dubokim sjenama. Zrak postaje ljepljiv i nepokretan. Kroz atmosferu se širi neki tihi predosjećaj, progonjen duhovima nemirne prošlosti i nesigurne budućnosti. Ptice prestaju pjevati. Sablasna tišina istovremeno obavija ljude, zgrade i ulice. Električna tišina iščekivanja.

Oluja se najavljuje s režanjem udaljene grmljavine. Kroz munje prazni sav svoj električni bijes, gromovima šalje zaglušujuću buku. Dok nam nebo nad glavom puca, grad se pomalo topi u nebeskom vodopadu. Tišina se preobrazila u bijeli šum. Satima kao da ne postoji ništa osim kiše. Urušene fasade se prelamaju kroz bezbrojne leće kišnih kapi.

Čak ni istarski krš ne može dovoljno brzo upiti svu tu vodu. Ono što je prije bio put sad je rijeka.

Vrtače su sada lokve. Napuknuta zemlja preplavljuje, guta kišu i povraća blato.

A onda, kao da je netko stišao neke nebeske zvučnike, buka proloma oblaka postaje šapat magle. Zalazak sunca se probija kroz mokro sivilo; boji zrak čudnim sumporno-žučkastim bojama i slika dvostruku dugu preko čitavog neba.

Ekstremne vremenske pojave. To su fenomeni koji će nam postati sve poznatiji kad klimatski kaos uzme sve više maha. Kako će se ova regija promijeniti ako se nastave nepredvidivi toplinski valovi i rekordne kiše? Naprijed-natrag, gore-dolje, poput mnogobrojnih vojski koje su u prošlosti marširale kroz Istru. Hoćemo li živjeti u pustinji ili u vlažnijoj vrućini kao u džungli? Hoće li poplave i plodno tlo postupno kliziti u more ili će se povući u špilje ispod osušenih brežuljaka? Koliko će naših životinjskih i biljnih susjeda biti svjedocima tim promjenama? A gdje će biti ljudi?

Ne trebaju nam Excel tablice niti kristalne kugle da bi otkrili moguće budućnosti Istre. Mnoštvo budućnosti je već prisutno u nekom latentnom obliku. Možemo ih naći ne samo u okruženju, već i u našim vlastitim postupcima. Bez obzira koliko su mali. Bez obzira koliko su naizgled nebitni. Od misli do riječi, od riječi do djelovanja, od djelovanja do navika i od navika do karaktera. Od jedne osobe do zajednice do kulture. Proces stvaranja budućnosti iziskuje mnogo vremena. Trenutak po geološkom vremenu, generacije po ljudskom.

Ipak, ne možemo si priuštiti luksuz čekanja da bi nove generacije napravile potrebne promjene.

Često čujemo izraze kao 'nemam sada vremena za to' ili 'nije sada pravo vrijeme, pričekajmo pa ćemo vidjeti'. No, 'sada' je jedino vrijeme koje u biti imamo.

Utjecati na tijek budućnosti može se činiti izvan

našeg doseg, ali budućnost se stvara kroz milijarde istovremenih, pojedinačnih djela.

Kako živite svoj život i kako se odnosite prema drugima utječe na vaše neposredno okruženje. Ne morate čak niti djelovati. Već samim time da postojite nosi sa sobom odgovornost za širu zajednicu s kojom dijelite ovaj planet.

Međutim, koliko često primjećujemo osobe koje su dio te zajednice, u ljudskom ili nekom drugom obliku? Koliko često se zaustavljamo i obraćamo pažnju na raznorazna bića pored kojih prolazimo svaki dan? Na tihog susjeda, zgaženu travu, klimav stol ili prevruć kompjuter koji je uz nas iz dana u dan?

Zaustaviti se, usporiti, pauzirati može zvučati kao luksuz, kao nešto rezervirano za godišnji odmor. Osobito u Istri gdje se turisti odmaraju dok lokalci crnče. No mi ne govorimo o ljenčarenju koje zahtijeva skupe razonode. Ono o čemu govorimo je puno pristupačnije, neposredno, možda čak i egzistencijalno. To nije luksuz, to je nužnost.

Što bi se desilo, svaki put kada se osjećamo previše užurbano, pretrpano ili pod stresom, kada bi zastali na par sekundi da bi prošli vrijeme koje postoji između dva udisaja. Bez obzira koliko smo zauzeti ili koliko novca mislimo da nam treba, takva kratka pauza ne košta gotovo ništa, a može napraviti veliku razliku.

Zaustaviti se, usporiti, pauzirati može zvučati kao luksuz, kao nešto rezervirano za godišnji odmor. Osobito u Istri gdje se turisti odmaraju dok lokalci crnče. No, mi ne govorimo o ljenčarenju koje zahtijeva skupe razonode. Ono o čemu govorimo je puno pristupačnije, neposredno, možda čak i egzistencijalno. To nije luksuz, to je nužnost.

Ako smo uvijek zauzeti, ako se neprestano naprežemo, dok ne dođe do burnouta, bolesti ili nečeg goreg, ne možemo biti uz one koji nas najviše trebaju. Život ide dalje, ali koliko od tog života mi

zapravo doživljavamo? Koliko dragocjenog vremena trošimo izgubljeni u brizi oko neizvjesne budućnosti ili mučeći se sa stvarima koje su već davno prošle?

Kada naučimo povremeno pauzirati, možemo

početi primjećivati stvari na drugačiji način.

Možemo čuti kako se odvijaju mnogi isprepleteni životi. Možemo osjetiti koliko je bogata tekstura jednostavne prisutnosti. Kad počnemo primjećivati stvari koje često previđamo, možemo čuti glasove koji su inače nečujni. Poput neke guste, gotovo viskozne tišine.

Vjerujemo da nas ova vrsta uočavanja može potaknuti na bolje promišljene akcije. U ovom smislu, uočavanje postaje radikalni čin kroz koji se djelovanje pretvara u pažnju.

Pažnja, skrb, utjeha. Biti s/sa, biti uz. Pomoći u nošenju sa situacijom, bez obzira kakva bila. 'Biti s ili biti sa' nekim ili nečim zahtijeva smirenu otvorenost, da bi nas radost ili tuga drugog bića uistinu dotakla. 'Biti s' iziskuje suočavanje sa svojom nesposobnošću da riješimo tuđu situaciju, suočavanje sa krhkošću i prolaznosti života. Prvo mari, onda radi.

Kako bi izgledala briga za umiruću šumu? Za nezaustavljivu poplavu? Za beskraju migraciju ljudi i drugih životinja?

Je li vam uopće stalo? Kako se vi brinete o drugima? Gdje učite kako se brinuti?

Prostor pažnje, brige i skrbi je paralelan s prostorom 'problema' i 'solucija'. Nalazi se ispod debelog sloja litanija, okrivljavanja i osuđivanja. Ispod društvenih sustava i ekosustava. Ispod uvjerenja i svjetonazora. Duboko, duboko ispod uobičajenih preokupacija, u prostoru gdje su riječi i svjetovi isprepleteni. Gdje mitovi i metafore rastu iz izravnog iskustva sa zamršenim odnosima. Gdje učimo kroz dodir, kroz slomljene kosti, kroz priče za laku noć.

Kako se brinuti za voljenu osobu kao i za eroziju tla ili za raspadajuću infrastrukturu? Kako mariti za nešto što nas može potpuno požderati? Možda su nam za tako nešto potrebne alternative kulturne vizije. Nove životne priče i priče koje će nas inspirirati na drugačiji život.

Šume su nam poznate kao mjesta gdje možemo cjepati drva i brati šparuge, ili ih znamo kao sjenovita utočišta tijekom dugih šetnji. Ipak, jedna šuma je više od zbroja njenih stabala i pješačkih staza. Više od zbirke biljaka, životinja i gljiva. Šuma je zajednica živih bića, sposobnih za međusobno komuniciranje i suradnju. Brojni signali prolaze svake sekunde kroz ogromne mreže korijenja i micelija. Kad bi mogli

Program 'Lecture Performance' provodi umjetnička organizacija Apoteka u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

vidjeti sva ta bića kroz šumske oči, vjerojatno bi izgledala manje kao prirodni resurs, hrana ili gorivo, a više kao nezamjenjivi organi ili udovi jednog šumskog organizma.

Vjerojatno mislite o sebi kao o pojedincu, ali bakterije u vašim crijevima vas poznaju kao skupinu stanica i šećera. Iz mravlje perspektive, mi smo svi ubojice i lopovi. Komarac nas vidi kao mobilni izvor hrane. Iz ljudske perspektive, stijena izgleda nepokretna. No, ako stijenu gledamo kroz eone geološkog vremena, ona se ponaša kao tekućina. Istarske rijeke naizgled nestaju, mada nastavljaju teći kroz povezane tunele i pećine krškog podzemlja.

Bez obzira koliko šume, stijene ili komarci nama mogu izgledati strano, nevidljivo ili nerazumljivo, kad se dovoljno usporimo da bi ih primjetili, promatrali i doista vidjeli, nešto se u našem odnosu mijenja.

U knjizi 'Sablasni krajolici Antropocena' čitamo da 'Živjeti u vrijeme planetarne katastrofe počinje istodobno skromnom i teškom praksom: uočiti svjetove oko nas. Možda kontraintuitivno, usporiti se da bi slušali svijet mogla bi biti naša jedina nada u trenutku globalne ekološke krize. Hitno je da počnemo obraćati pažnju na više naših neljudskih kompanjona prije nego što ih potpuno istrijebimo.'

Naše vrijeme u Savičenti smo posvetili upravo takvom obraćanju pažnje često previđenim bićima. Kroz zvučne i vizualne teksture pokušali smo im dati glas, u ovom vrlo ljudskom okruženju. Slušali smo tihe dijaloge bića koja žive unutar, ispod i između buke ljudskih aktivnosti. Šuštanje lišća u zarasloj makiji i nježno podrhtavanje krila leptira. Pucketanje

kamenih ograda i napuklog asfalta. Prkosni rast korova i lijeno gmizanje zmija. Biseri rose na paučinama. Glasanje cvrčaka u podnevnoj vrućini. Zov usamljenog čuka usred noći.

Sposobnost opažanja dio je ljudskog instinkta za preživljavanje. Lako je primijetiti nešto što nam neposredno privlači pozornost. Zvuk automobila, prodoran vrisak, neočekivan dodir ili bolan ujed. Svatko od nas primjećuje stvari drugačije — nešto što rezonira s vama, može drugima proći potpuno nezapaženo. Kako obraćamo pažnju je u svakom trenutku drugačije. Pažnja se mijenja s našim raspoloženjem, tjelesnim stanjima ili životnim iskustvom. Nekad povezujemo stvari koje primjećujemo ovdje nečim s drugog kraja svijeta. Primjećujemo i kako se stvari razvijaju vremenom — tijekom dana, godina ili života. Neke stvari primijetimo samo kad ih više nema...

Iako postoje mnogi oblici uočavanja, svi imaju nešto zajedničko: oni zahtijevaju da budemo receptivni. Usklađeni međusobnim rezonancijama. Ganuti različitim uvjetima. Uočavanje nas uči da posmatramo situaciju kakva jest, prije bilo kakve intervencije.

Iznad svega, umijeće primjećivanja može nas naučiti kako da svako toliko obuzdamo naše neprestano umovanje i taktiziranje. Kako da pronađemo tišinu tamo gdje je najpotrebnija — usred stresnog dana, u dubini tuge ili metežu sukoba.

Neka ovo današnje okupljanje bude naša mala kolektivna gesta otpora protiv komodifikacije vremena i pažnje. Naš poziv da između vremena raskomadnog satovima i obavezama, pronađemo

'Biti s' iziskuje suočavanje sa svojom nesposobnošću da riješimo tuđu situaciju, suočavanje sa krhkošću i prolaznosti života. Prvo mari, onda radi

Apoteka – prostor za suvremenu umjetnost prostor je smješten u staroj gradskoj jezgri grada Vodnjana, u prostoru napuštene ljekarničke stanice. Voditelji su Branka Benčić i Matija Debeljuh. Koncipirana kao *project room* Apoteka je mjesto realizacije programa različitog formata, otvorenog za različite umjetničke medije, pozicije i prakse. Nizom privremenih sadržaja promjenjiva karaktera, mjesto susreta i razgovora, otvoreni poligon umjetničkog, kustoskog, programskog istraživanja. Program apoteke usmjeren je istraživanju, razumijevanju i prezentaciji suvremenih umjetničkih praksi. Istoimena umjetnička organizacija djeluje u širem umjetničkom i kulturnom polju, te realizira niz projekata i izvan matičnog prostora.

Smještena izvan nacionalnog ili regionalnog centra kulturnih zbivanja (Zagreb, Pula), **Apoteka** usmjerava pažnju na pitanje de/centralizirane kulture i koncepta dominantne kulturno-umjetničke produkcije, te svoj izmješteni status koristi za refleksiju i kritiku uvjeta rada, ugrađujući tako nastale zaključke u svoju programsku djelatnost, interesirajući se za suvremenu umjetničku produkciju, refleksivne umjetničke i kustoske prakse. Difuzno i izmješteno, translokarno i transnacionalno djelovanje, upisani su u organizacijske i programske koncepte i modele organizacije, a refleksivne, kritičke, nedominantne prakse i poetike, koji su nastajale i nastaju izvan prošlih i sadašnjih kulturnih središta i/li kroz opozicijski, alternativni i pregovarački odnos s uvriježenim koncepcijama, te tako primijećenim fenomenima nastoji približiti izlaganjem u javnom polju, s ciljem njihove afirmacije, ali i afirmacije same pozicije izmještenosti i potencijala kojeg ona moguće pretpostavlja. Unatoč otežalim okolnostima formira relevantan program i okuplja umjetnike koji ne djeluju lokalno, već su prisutni u nacionalnom, regionalnom i međunarodnom kontekstu.

Apoteka – Prostor za suvremenu umjetnost umjetnička je organizacija koja provodi godišnji program u istoimenom prostoru u Vodnjanu, usmjeren na suvremene umjetničke i kustoske pozicije i prakse.

Osim programa u Vodnjanu UO Apoteka realizira niz programa i aktivnosti, iz oblasti suvremene vizualne umjetnosti, novih medija i audiovizualnih praksi, istraživačkih i interdisciplinarnih projekata, a programi nastaju na tragu suradnji s udrugama i institucijama. Apoteka je partner u

PROFIL PARTNERA: APOTEKA

projektu **Nevidljiva Savičenta**, organizira **Cinemaniac Misli film** u MMC Luka u Puli, popratni program **Pula Film Festivala**, projekt koji propituje veze filma, pokretnih slika i suvremene umjetnosti, surađuje u okviru platforme **Perpektive prostora – Kritički turizam** (Siva zona), te realizira program **Kino umjetnika**, seriju projekcija i razgovora u suvremenim praksama pokretnih slika u MSU – Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu.

Programski interes Apoteke predstavljaju i istraživanja i kontekstualizacije zaboravljenih ili marginaliziranih manifestacija i institucionalnih povijesti – u tom okviru realiziran je suradnički međunarodni projekt **Trigon Recapitulations and Perspectives 67/17** kroz Trans border cooperation grant regije Štajerske, istraživanje bijenala Trigon i putujući simpozij u Grazu, Trstu i Zagrebu, s partnerima KM Kunstlerhaus Halle fur Kunst und Medien Graz i Trieste Contemporanea. Danas nepostojeće bijenale Trigon, uključivalo je prekograničnu sradnju tri zemlje – Austrije, SFRJ i Italije, i od 1962. do 1990. godine odvijalo se u Grazu. A od prošle godine Apoteka provodi istraživanje **Mreža motovunskih susreta**, o nasljeđu suvremene umjetnosti u Istri i mreži umjetnika i umjetnica koja je nastajala u našoj blizini.

Izložbeni program Apoteke formuliran je kao dugoročan i fleksibilan format, ciklus izložbi naziva **Privremeni susreti**, koji uključuje pod temu **Ovo (ni) je muzej**. Radi se o višegodišnjem nizu samostalnih izložbi koje su funkcionirale kao pokušaj intervencije i uspostavljanja diskursa o umjetničkim praksama, metodologijama i kontekstima u njihovoj pozadini, uvjetima rada, proizvodnji smisla, a funkcionirale su kao moguća grupna izložba u vremenu. Projekt se bavi i bavio repozicioniranjem umjetničkih i kustoskih, ali i institucionalnih pozicija u širem kulturnom polju u kojem djeluju.

U Apoteci su u proteklih šest godina izlagali Vlatka Horvat, Damir Očko, Hana Miletić, Igor Eškinja, Marko Tadić, Tina Gverović, Dino Zrnec, Licio Debeljuh, Mladen Stropnik, Jasmina Cibic, Petra Feriancova, James Benning, Marko Lulić, Siniša Ilić, Ben Cain, Nick Oberthaler, Ibro Hasanović, Sofija Silvia, Hrvoje Slovinc, Matija Debeljuh, Jane Celovski i Hristina Ivanoska, Tanja Deman, Kristian Kožul, Lala Raščić, Ruperto Miljohn i Ulrik Heltoft, Ištvan Išt Huzjan, Tomislav Gotovac...

i neko drugo, neprekidno vrijeme. Vrijeme u kojem imamo vremena za ponovno povezivanje s onima koji nas okružuju. Bilo da su ljudska bića ili ne. Vidljiva ili nevidljiva, čujna ili nečujna.

U ovih posljednjih nekoliko minuta dozvolimo si da uistinu budemo prisutni samo ovdje, u tišini...

Prisjetite se da se ovaj trenutak više nikada neće ponoviti. Niti ovaj, ili ovaj...

Osoba pored vas nikada neće biti ista kao u ovom trenutku.

Kamen ispod vaših nogu će postepeno erodirati u prah.

Povjetarac koji vas večeras hladi neminovno nestaje...

Imamo samo nekoliko kratkih desetljeća na zemlji, ili čak samo ovaj trenutak, da bi zahvalno uživali u životu. Kako nas uči kraški krajolik Istre, a pjesnik Rumi nas podsjeća: 'Budi kao tlo. Smrvi se, da bi se divlje cvijeće pojavilo ondje gdje si ti.'

FoAM

Maja Kuzmanović i **Nik Gaffney** su suosnivači FoAM-a, transdisciplinarnе mreže koja djeluje u međuprostorima između umjetnosti, znanosti, prirode i svakodnevnog života. Maja je transdisciplinarni umjetnik, futurist, dizajner doživljaja i facilitator grupnih procesa. Nik je tangencijalni generalist, dizajner, programer i sous-chef. Trenutno djeluju kao nomadski studio FoAM Earth, istražujući budućnost kao način za ponovno očaravanje sadašnjosti. Njihovi nedavni projekti odveli su ih od pustinja do prašuma, od komunalnih kuhinja do preuređenih oružarnica. Vođeni FoAM-ovim motom 'kultivirajte svoje svjetove' oni stvaraju umjetničke radove kao prototipe budućnosti, stvaraju imerzivne doživljaje i eksperimentalne situacije, potiču razgovore i predlažu alternative. Od 2000-e godine FoAM-ovi radovi su izloženi širom svijeta, uključujući The Eden Project, Sonic Acts, Island Design Center, Victoria and Albert Museum, BOZAR, Vooruit, Bioart Society, Ars Electronica i Bijenalu arhitekture u Veneciji s projektom Ephemeral Garden.

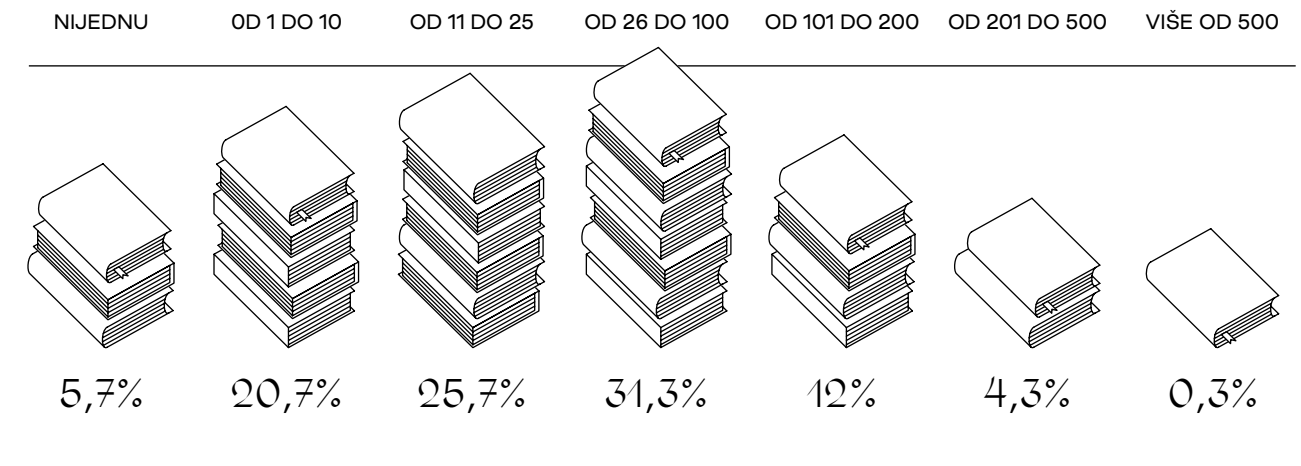
ANKETA

29.7.—7.8. 2019.

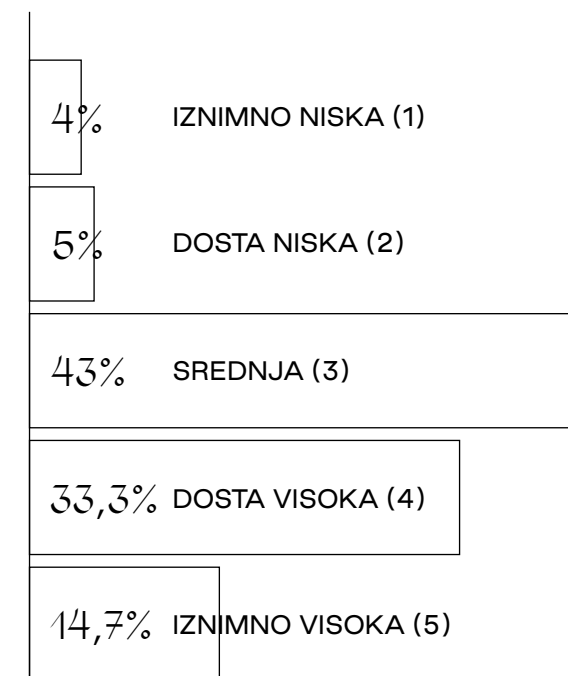
300 osoba 18—80 godina

Tijekom trajanja projekta **Nevidljiva Savičenta** provest ćemo dvije ankete sa stanovnicima Općine Svetvinčenat kako bismo dobili uvid u kulturni potencijal i navike lokalnog stanovništva. Donosimo vam nekoliko infografika iz prve ankete koja je provedena tijekom 2019. godine na uzorku od 300 stanovnika Općine Svetvinčenat. Anketu je, zajedno sa studentima, proveo Edgar Buršić.

Koliko knjiga imate u Vašem kućanstvu (u kućnoj biblioteci)?

Molimo Vas ocijenite općenito kvalitetu manifestacija koje se održavaju na području Općine Svetvinčenat

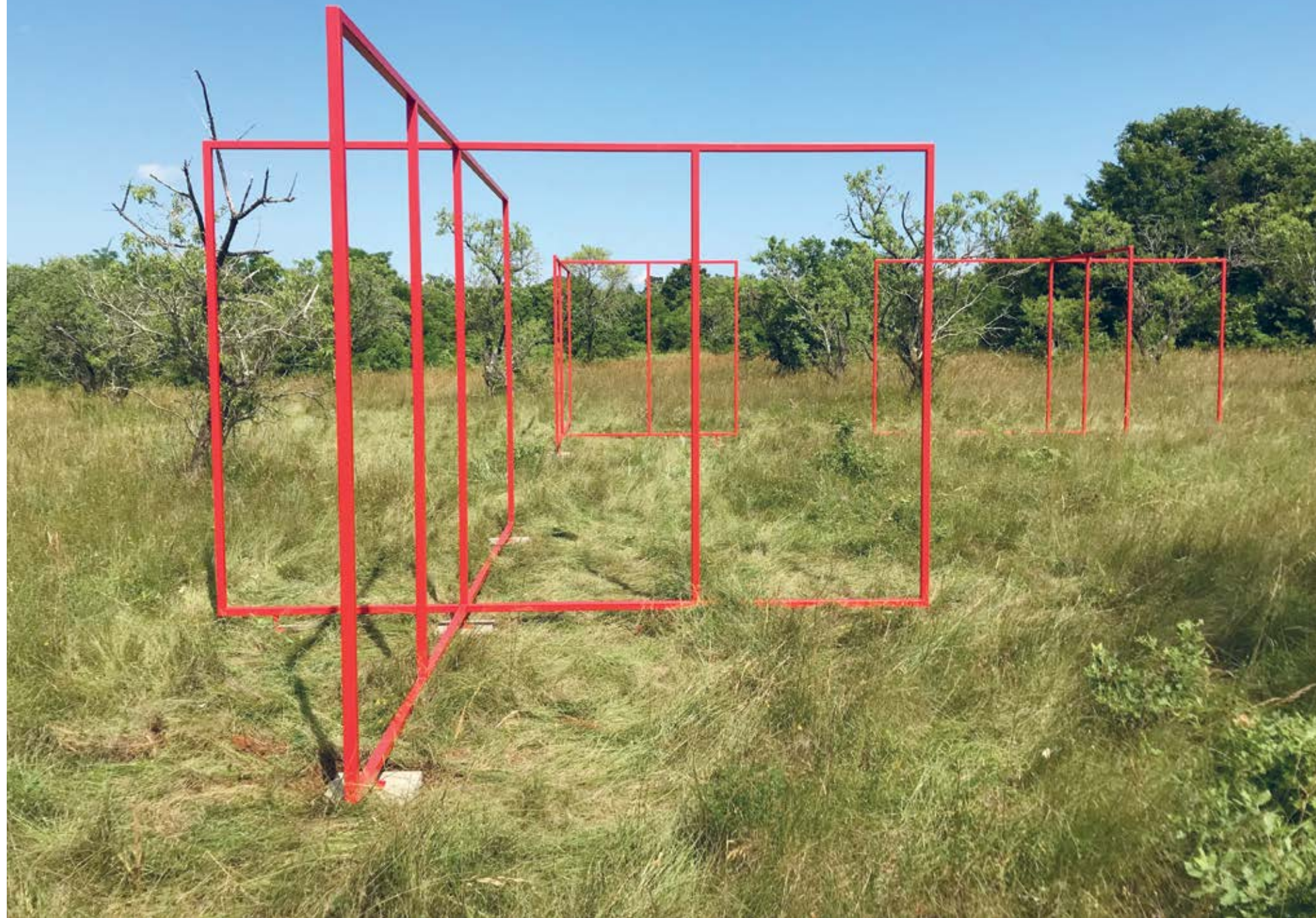
Na kojim ste manifestacijama u Općini Svetvinčenat bili?

Dani otvorenih vrata – turistička i gastronomska promocija (travanj)	DA! 43,3%	NE! 56,7%
Fešta od rožic (prvi vikend u travnju)	DA! 52%	NE! 48%
Fešta Svetog Germana – Režanci (prvi vikend u lipnju)	DA! 44,3%	NE! 55,7%
Međunarodni festival pljočkanja (drugi vikend u lipnju)	DA! 29,7%	NE! 70,3%
Roverska fešta Juršići (drugi vikend u lipnju)	DA! 50,3%	NE! 49,7%
Ivanja – tradicionalna pučka fešta – Svetvinčenat (treći vikend u lipnju)	DA! 76%	NE! 24%
Dani lavande – Pekici (prvi vikend u srpnju)	DA! 30,3%	NE! 69,7%
Festival plesa i neverbalnog kazališta (treći vikend u srpnju)	DA! 34%	NE! 66%
Srednjovjekovni festival (prvi vikend u kolovozu)	DA! 79,3%	NE! 20,7%
Festival sira, Naj Koza, Smotra Istarske ovce i merkat istrijskega dela (treći vikend u kolovozu)	DA! 63,3%	NE! 36,7%
Smotra istarskog tovara – Juršići (prvi vikend u listopadu)	DA! 49,3%	NE! 50,7%
Fešta mladega vina – Svetvinčenat (zadnji vikend u listopadu)	DA! 75,3%	NE! 24,7%

Marko Lulić: Portali Savičenta, 2019.
Instalacija

MARKO LULIĆ — PORTALI SAVIČENTA

Tekst
Tihomir Milovac

Za trodijelnu instalaciju Marka Lulića pod nazivom *Portali Savičenta* postavljenu u prirodni okoliš voćnjaka badema¹ u neposrednoj blizini Svetvinčenta mogli bi smo reći da ima nešto zajedničko s praksom umjetničkog fenomena 'land arta' odnosno 'umjetnosti okoliša' kao novije izvedenice umjetnosti koja se bavi prirodom i ekologijom i kritički analizira uzroke različitih promjena u prirodi naglašavajući ih umjetničkim intervencijama. Međutim, povod za postavljanje instalacije *Portali Savičenta* kao umjetničke intervencije u prirodni okoliš proizašao je iz drugih razloga koji nisu prvenstveno motivirani prirodom te su zato otvorili prostor dijaloga iz drugih perspektiva.

¹ Na lokaciji u neposrednoj blizini mjesta pedesetih godina 20. stoljeća mjesna je Poljoprivredna zadruga na parceli od jednog hektara zasadila nekoliko desetaka mladica badema. Međutim, već desetak godina kasnije voćnjak ostaje napušten sve do naših dana kada se urbanističkim planom Općine Svetvinčenat pretvara u mješovitu građevinsku zonu namijenjenu turizmu i gradnji obiteljskih kuća. Ipak, voćnjak još postoji u izvornom obliku s jasnim rasterom stabala badema i premda su stabla godinama neodržavana, rađaju plodove.

Što je to umjetnik učinio i iz čega je izveo trodijelnu instalaciju, crvene ortogonalne strukture kakve smo mogli vidjeti u prostoru bademika od srpnja do rujna 2019. godine? Pozvao se na svoj projekt Lulić House No1 (*Weekend utopia*) izveden kao galerijska instalacija 2005. godine u Kunsthalle Bregenz, a koja je tada nastala kao citat kuće švicarskog arhitekta Alberta Freya *House No.1* izvedene davne 1941. godine u Kaliforniji (SAD)

tiva. Bila je to akcija markiranja budućeg umjetničkog centra *Avanti! Centar avangardi* čije pokretanje je dio projekta *Nevidljiva Savičenta*. *Centar Avanti!* zamišljen je kao živo umjetničko mjesto okupljanja, istraživanja kulturne i umjetničke tradicije te suvremenosti, potom kao mjesto edukacije i poticanja umjetničkih i kulturnih aktivnosti, a prvenstveno razvika kreativnih sloboda na različitim poljima umjetnosti i njene društvene prakse.

Taj namjenski postupak markiranja izveden kao konceptualno obilježavanje mjesta mogućeg centra unio je novu stvarnu, ali i dodao simboličku dimenziju konačnom izgledu skulptorsko-arhitektonskih elemenata instalacije i prirodnog okoliša bademika. Što je to umjetnik učinio i iz čega je izveo trodijelnu instalaciju, crvene ortogonalne strukture kakve smo mogli vidjeti u prostoru bademika od lipnja do rujna 2019. godine?² Pozvao se na svoj projekt *Lulić House No.1 (Weekend utopia)* izveden kao galerijska instalacija 2005. godine u Kunsthalle Bregenz, a koja je tada nastala kao citat kuće švicarskog arhitekta Alberta Freya *House No.1* izvedene davne 1941. godine u Kaliforniji (SAD). Ta tranzicija, zapravo je umjetnikov postupak prevođenja oblika i značenja iz jednog u drugo vrijeme, iz jednog u drugi prostor i iz jednog u drugi medij. Pri tome mislim na ponavljanje oblika kuće u drugom materijalu i u novom, galerijskom kontekstu što je bio postupak 'zahvale' arhitektu na njegovom važnom prilogu u formiranju modernističkih arhitektonskih principa gradnje. Frey pripada generaciji arhitekata školovanih na formalnim principima jednostavnih oblika i funkcionalizma (veliki utjecaj arhitekta Mies van der Rohe s paviljonom Barcelona, 1929.), novog dizajna bez suvišne dekoracije, ali prije svega na načelima društveno (i politički) osviještene škole

² Premda je instalacija bila zamišljena kao privremena, zbog svoje upečatljivosti i začudnog odnosa s okolišem trebala je ostati na lokaciji dulje vrijeme. Međutim, tijekom jedne noći oko 20. rujna 2019. otuđena je te je, najvjerojatnije završila kao reciklirana sirovina. Pokrenuta je službena istraga koja do dana objavlivanja ovog teksta nije donijela nikakve rezultate.

Albert Frey, House No. 1 (1941.—1947., Palm Springs, Kalifornija, SAD), Foto: Julius Shulman, © J. Paul Getty Trust. Getty Research Institute, Los Angeles (2004.R.10).

Akcija markiranja centra Avanti! Centar avangardi, lipanj–rujan 2019.

Portali Savičenta, video: Marko Lulić u suradnji sa Martinom Benić, Koranom Daić i Ivanom Vojnić Vratarić

Marko Lulić se s početkom novog tisućljeća, kao posve mladi umjetnik, okreće izvorima modernosti, idejama utopijskog moderniteta i pokušava ih reinterpretirati, razumjeti, često i ironizirati, ali prije svega prevesti u naše vrijeme. Razloge za takvu evokaciju utopijskih modernističkih načela možemo tražiti uglavnom u posljedicama društvenih i političkih tranzicija istočnoeuropskih zemalja

arhitekture i primijenjene umjetnosti, čuvenog weimarskog Bauhausa (1919–1933.) i njenog pokretača, arhitekta Waltera Gropiusa. Nositelji modernističke ideje kao značajne kulturne i umjetničke, a prije svega civilizacijske paradigme, morali su tijekom tridesetih godina izbjeći iz Njemačke, kasnije i Europe, pred naletom nacizma i fašizma. Modernizam se u formalnom i ideološkom smislu u zapadnu Europu vratio pedesetih godina posredno upravo preko utjecaja nove američke umjetničke scene³. Istočna Europa pod sovjetskom dominacijom zastala je u razvoju bilo kojeg oblika modernizma. Jedino je u nesvrstanoj Jugoslaviji on bio prepoznat kao najprikladniji format za manifestaciju socijalističke ideologije što je bilo prihvaćeno u gotovo svim segmentima društvene i kulturne prakse, posebno vidljivo u arhitekturi, vizualnim umjetnostima i književnosti.

Marko Lulić se s početkom novog tisućljeća, kao posve mladi umjetnik, okreće izvorima modernosti, idejama utopijskog moderniteta i pokušava ih reinterpretirati, razumjeti, često i ironizirati, ali prije svega prevesti u naše vrijeme. Razloge za takvu evokaciju utopijskih modernističkih načela možemo tražiti uglavnom u posljedicama društvenih i političkih tranzicija istočnoeuropskih zemalja. S okončanjem perioda 'hladnog rata' njihova društva ulaze u 'iskušenje' demokracije, zapinju u tome, a političke elite otvaraju prostor za retrogradnu, antimodernističku politiku, povijesni revizionizam i revanšizam koji bitno negativno utječu na društvenu stvarnost. Podsjetit ću ovdje na Lulićeva ranija djela inspirirana upravo modernizmima u arhitekturi i vizualnim umjetnostima. Fokus mu je uglavnom dvojak i zahvaća spoj kulture i politike pa su mu izvorišni motivi blisko povezani s društveno-političkim kontekstom. Bavi se povijesnom spomeničkom plastikom i na primjeru uništenog spomenika, djela bauhasovskog arhitekta Mies van der Rohea iz 1926. podignutog ubijenim njemačkim revolucionarima Rosi Luxemburg i Karlu Liebnichtu kao i *Kamenog cvijeta* Bogdana Bogdanovića podignutog 1966. kao spomen obilježje na stradale u ustaškom logoru u Jasenovcu, vrlo suptilno, u posve novom kontekstu rekreira uspomenu na tragične povijesne osobe i događaje. Tematizirao je kipove Vojina Bakića, djela studentice Bauhausa Otti Berger, zapuštenu arhitekturu hotelskog kompleksa Haludovo na otoku Krku otvorenog 1972., zatim 'nedovršeni modernizam'⁴ arhitekture Novog Beograda, ali i bečka stambena naselja iz

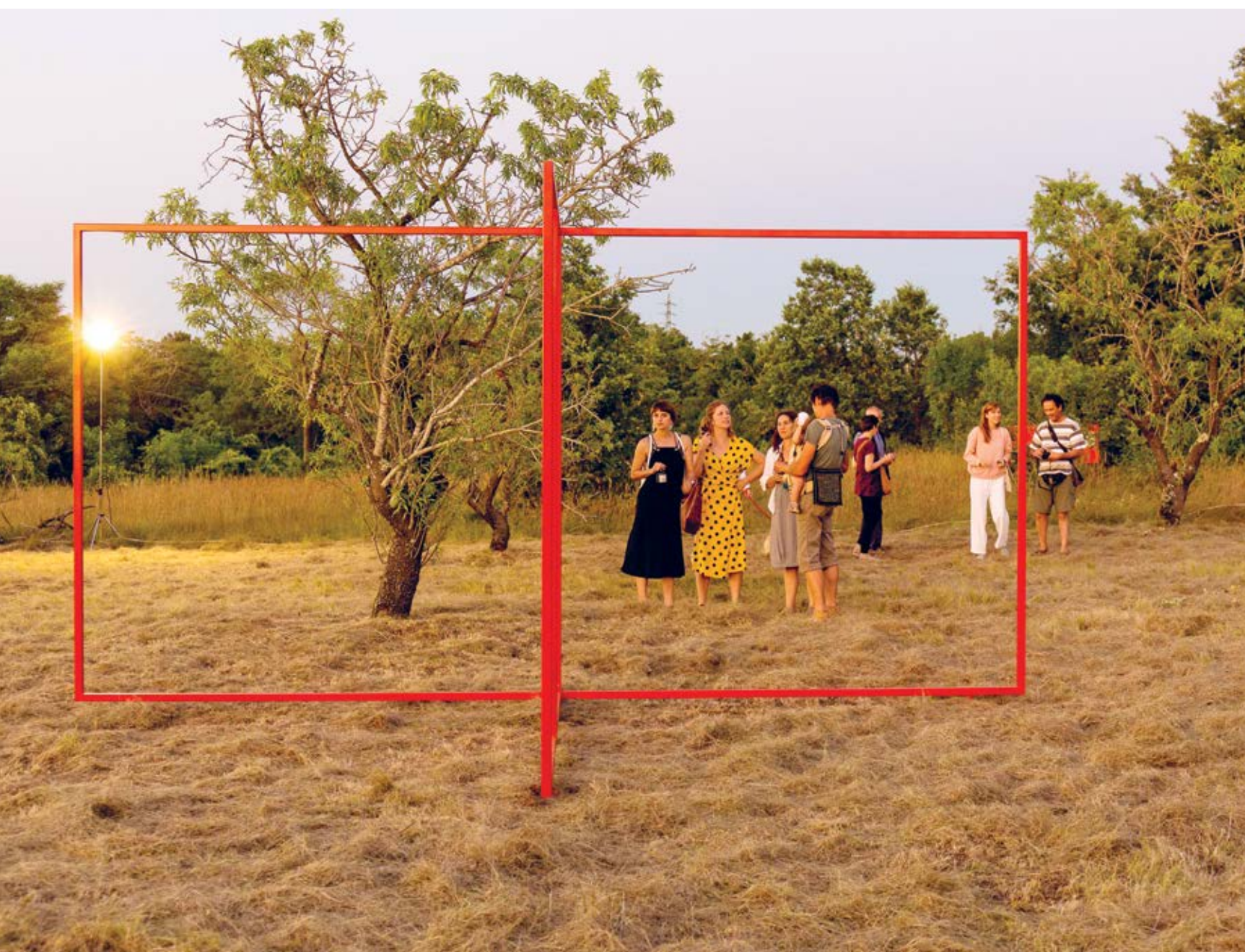
³ Frey je odlaskom u Kaliforniju tridesetih godina, u vrijeme velikih političkih promjena u Njemačkoj, prenio zajedno s brojnim izbjeglim arhitektima i umjetnicima tu važnu karakteristiku funkcionalizma i Bauhausa u posve novo okruženje.

⁴ Ljiljana Blagojević u katalogu izložbe Marka Lulića *Modernity in YU*, Muzej savremene umetnosti, Beograd, 2002.

Luliću je oblik, kao jedan od važnih elemenata umjetničkog izražavanja, blisko vezan uz ideologiju i za gotovo sva njegova djela može se reći da su obilježena lijevom ideologijom u doslovnom smislu kao što su to djela s izložbe *Improved Partisan Monument* (2001.) na kojoj je interpretirao oblikovno apstraktne spomenike podignute 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća sudionicima i događajima iz NOB-a na teritoriju SFRJ, ili pak u prenesenom smislu kada određuje smjer svog umjetničkog djelovanja prema utopijskim temama moderniteta

Akcija markiranja centra Avant! Centar avangardi, lipanj–rujan 2019.

Marko Lulić, *Lulić House No.1 (Weekend utopia)*, instalacija 2005, Kunsthalle Bregenz (Švicarska)

U tom kontekstu valja promatrati i instalaciju *Portali Savičenta*, njeno formalno pojednostavljenje i redukciju oblika, zapravo prostorni crtež smješten u začudni pejzaž podivljalih stabala badema. Taj metafizički dojam Lulić je pojačao projekcijom autorskog videa kojeg je snimio s tri plesačice u tom istom pejzažu neposredno prije postavljanja instalacije. Plesačice su posve improviziranim pokretima, ali jasnog geometriziranog mizanscena ponavljale zamišljenu tlocrtnu sliku arhitekture objekta *Centra Avant!*, a zapravo su prostorom crtale geometrijski oblik instalacije i tako stvorile začudni autonomni ambijent tijela i pejzaža kojem je namjenski povod markiranja postao posve izlišnim. Broj tri ponavlja se i u instalaciji koja je trodijelna, načinjena od čeličnih cijevi s više pravokutnika koji se međusobno prožimaju čineći tako prave kutove i naznačujući moguće zidove neke građevine. Zapravo su to bile nematerijalne, posve transparentne stranice kuće. Strukturirane cjeline postavljene su u suodnos tako da naznačuju unutarnji i vanjski prostor. Autor ih je nazvao *Portali Savičenta* skrećući tako s prvobitne teme motiva kuće *Alfreda Freya House No.1* odnosno njegove galerijske izvedenice *Lulić House No.1 (Weekend Utopia)* na recentne pojmove kao što su internetski portali ili pak portali kao ulazna vrata u začudni, zaumni svijet onkraj stvarnosti. A postav u pejzaž voćnjaka badema, u prirodni ambijent savičentinskog okoliša omogućio je ostvarenje simboličkog prostora sučeljavanja stvarnog i nestvarnog što je u ovom slučaju proizvelo trajnu napetost u spoznajnom procesu što i kada je nešto od ovog dvoga, pejzaž ili objekt, doista stvarno ili su posljedica procesa konstruiranja neke nove stvarnosti?

'Portali Savičenta' provodi umjetnička organizacija Apoteka u suradnji s udrugom Avant! Centar avangardi u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

osamdesetih godina. Snimao je video radove, izvodio performanse, sve s namjerom evociranja ideja koje vežemo upravo uz avangardu i modernizam dvadesetog stoljeća, zasigurno najznačajnije pojave u europskoj novijoj kulturnoj, ali i političkoj povijesti. Luliću je oblik, kao jedan od važnih elemenata umjetničkog izražavanja, blisko vezan uz ideologiju i za gotovo sva njegova djela može se reći da su obilježena lijevom ideologijom u doslovnom smislu, kao što su to djela s izložbe *Improved Partisan Monument* (2001.) na kojoj je interpretirao oblikovno apstraktne spomenike podignute 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća sudionicima i događajima iz NOB-a na teritoriju SFRJ, ili pak u prenesenom smislu kada određuje smjer svog umjetničkog djelovanja prema utopijskim temama moderniteta.

Akcija markiranja centra Avant! Centar avangardi, Alen i Nenad Sinkauz, lipanj 2019.

DAMIR KARAKAŠ

'Ja se samo bavim literaturom i radim puno na tekstu. Znam cijediti sto strana po par godina. Jako vjerujem u rad i jako puno radim. Kako je rekao Puškin, 'talent je rad'. Tako da sam dosta posvećen tome i sad, s 50 godina, rekao bih da radim više nego ikad. Tekst mora sazrit kao što i vino sazrije — dobro vino.'

DAMIR KARAKAŠ (iz razgovora s Mariom Benčićem)

Dana 6. lipnja u Svetvinčentu održan je razgovor s piscem **Damirom Karakašem**. Tijekom razgovora, publika je imala priliku čuti više o njegovom dosadašnjem radu te posebno o novom romanu **'Proslava'**, u izdanju izdavačke kuće 'OceanMore'. Otkako mu je izašao roman, Damir je na turneji po Hrvatskoj, a roman ne prestaje

intrigirati javnost. U Istri se predstavio u sklopu dva programa, u novootvorenom pulsском književnom klubu te u sklopu programa Susreti s umjetnicima udruge Šikuti Machine. Moderator programa i razgovora bio je **Mario Benčić**, a posebni gosti **Dario Marušić** i **Noel Šuran** koji su umjetnikom i zaslivali.

Program 'Susreti s umjetnicima' provodi udruga Šikuti Machine u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

LJETNA FILMSKA POZORNICA

Program 'Ljetna filmska pozornica' provodi Povijesna udruga Kaštel u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

Povijesna udruga Kaštel tijekom ljetnih mjeseci organizirala je niz besplatnih filmskih projekcija za djecu, mlade i odrasle u Gradskoj loži na placi u Svetvinčentu. Filmski program za udrugu selektirala je **Inja Korać**. Koordinatorica programa je **Mirjana Brščić Vitasović**.

Imali ste priliku pogledati slijedeće filmove:

Leo da Vinci, animirani film
Mač Kralja Arthura, pustolovna fantazija

Kraljevstvo nebesko, povijesni akcijski film

Merida Hrabra, animirani film
Macbeth, povijesna drama

SINIŠA
LABROVIĆ

Foto: Marko Ercegović i arhiva autora

Siniša Labrović se nedavno, kao i mnogi drugi, odselio iz Hrvatske. Na razgovoru u organizaciji Šikuti Machine, koji je moderirao **Mario Benčić**, Labrović je govorio o razlozima svog odlaska, o uvjetima rada u Berlinu te o svojim iskustvima u performansu općenito. Također, Labrović je ove godine bio izbornik porečkog Annala te je ukratko predstavio umjetnike i radove koje je odabrao za ovogodišnju izložbu. Posebni gost razgovora bio je **Noel Šuran**.

Isječak iz razgovora pročitajte u nastavku, a ostatak razgovora možete preslušati na web stranici Nevidljive Savičente: www.nevidljivasavicenta.com; (Fotoreportaža Razgovor sa Sinišom Labrovićem).

Siniša Labrović (1965.) hrvatski je umjetnik koji se bavi performansom, akcijama i urbanim intervencijama. Diplomirao

je hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1997. godine te povremeno radi kao profesor. Status umjetnika, kojeg nije stekao akademskim obrazovanjem, potvrdio je brojnim samostalnim i skupnim izložbama, te nagradama, među kojima treba istaknuti treću nagradu za scenarij 'Srce' na natječaju 'Imaginarne akademije Grožnjan' i Centra za dramsku umjetnost Zagreb 2000. godine. Iste godine postavljena mu je prva izložba u Dubrovniku. Radove u stalnom postavu čuvaju Muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu i Galerija umjetnina u Splitu. Izlagao je na brojnim samostalnim i skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu te je izvodio akcije, performanse, grafite i urbane intervencije. Trenutno živi i radi kao slobodni umjetnik u Berlinu.

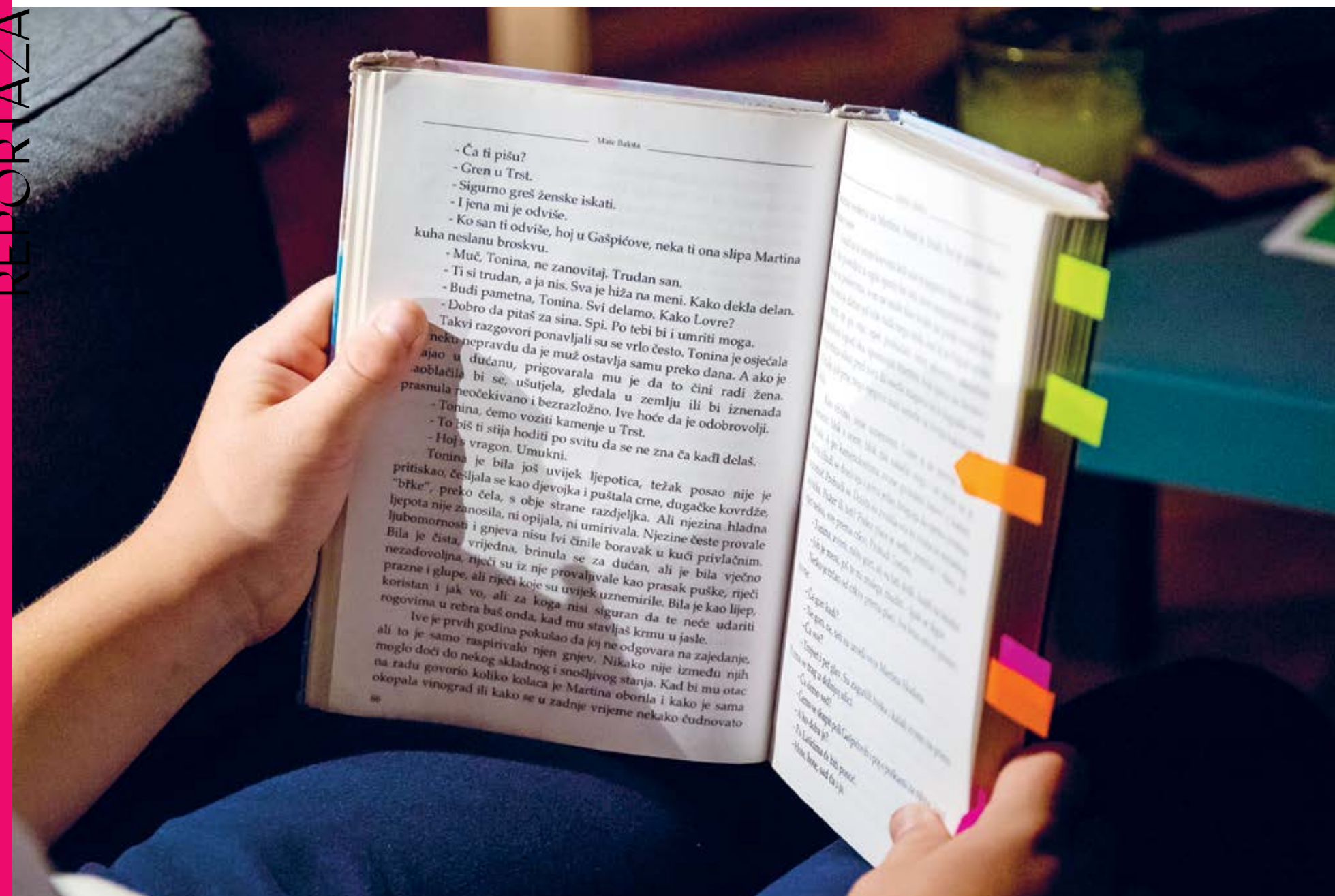
Program 'Susreti s umjetnicima' provodi udruga Šikuti Machine u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

'Živeći u ovoj realnosti mislim da je nemoguće ne osjećati neku vrstu strepnje ili tjeskobe. To je konstantno stanje, barem onako kako ga ja osjećam. Pa i negdje sam u najavi za 59. annale rekao da smo za cijelo vrijeme trajanja Jugoslavije živjeli kao u nekom post-ratnom stanju. Onda se ta jedna vrsta post-ratnog stanja pretvorila u predratno stanje i, na kraju, ratno stanje. I sad, čini mi se da opet živimo u post-ratnom stanju. Civilstvo, kao neka ideja miroljubivosti nije zaživjela, to post-ratno stanje se konstantno potiče, ne samo oni koji su prošli kroz rat i direktno sudjelovali, nego svi. Pa vidimo da su mlađe generacije u dobrom dijelu zatrovane mržnjom i adoracijom za nasilje. Ja se nadam da se to post-ratno stanje neće, kao u slučaju Jugoslavije, pretvoriti u predratno stanje, koje najčešće završi u ratnom stanju.'

SINIŠA LABROVIĆ (iz razgovora s Mariom Benčićem)

TATI, LADRI, VISOKI ZIDI I KONTRABANDO

Program 'Z libron kušeljati' provodi udruga Šikuti Machine u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

Udruga Šikuti Machine u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta organizirat će međugeneracijska čitalačko–razgovorna druženja s temama iz tradicije koje su obrađene kroz različita književna djela.

Kad god se govori o Savičenštini i Roveriji s upućenijim žiteljima drugih dijelova Istre, uvijek ćemo prije ili kasnije doći do onog dijela u kojem priča zastane kako ne bi bilo uvrijeđenih ili

se glas stiha kako bi se ispričala neka sočna priča o 'toj i toj fameji' ili 'temu i temu ladru' ili 'kumu ki je puštija ladre u kortu', ali tek za probrane slušatelje. Isto tako, rijetko će nezapaženi proći visoki suhozidi koji opasavaju korte naših sela, u kojima viši, u kojima niži, no koji su imali za svrhu zadržati unutra što je unutra, ali i spriječiti poglede ili neovlaštene i neželjene goste pri ulasku. Mala

utvrđena sela čuvaju svoje tajne koje su nastajale u vremenu i uvjetima koji su ih opasavali čvršćim zidovima od onih koje su sami mogli sagraditi. Možda sve te priče ne služe na čast Savičenštini, ali ih nikako ne valja prepustiti zaboravu bez pokušaja da se shvati što životne prilike i neprilike mogu učiniti ljudima ili ih nagnati da oni čine. Moderator programa je **Goranka Perković**.

SUDIONIČKO UPRAVLJANJE U KULTURI I RADIONICA IZRADE MODELA

U srpnju je održana jedna od posljednjih edukacija za članove partnerskih udruga i umjetničkih organizacija te zaposlenike općine, s temom 'sudioničko upravljanje u kulturi te izrada modela' na kojoj su sudionici stekli nova znanja o pojmu sudioničkog upravljanja u kulturi iz primjera dobrih praksi s kojima ih je pobliže upoznala mentorica **Ana Žuvela**. Također, Žuvela je sa sudionicima u drugom danu radionice provela i praktičnu vježbu izrade modela u obliku Vijeća za kulturu koji će biti jedan od ishoda projekta Nevidljiva Savičenta.

SINIŠA MAJKUS MEGAMIX

Jednodnevni izložbeni program provodi udruga Šikuti Machinae u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

Kiparska instalacija **Megamix** je dan je od najkompleksnijih site-specific projekata značajnog hrvatskog umjetnika **Siniše Majkusa**, a u Savičenti je doživjela svoje četvrto uprizorenje. Premda je prvotno zamišljena kao višeci objekt za galerijski prostor (Lauba, Zagreb), ima polivalentnu funkciju jer je rađena prema autorovoj zamisli da se prilagodi ambijentu *in situ*. U Savičenti je prostorna instalacija Megamix bila postavljena na pločniku glavnog trga (placa), ispred renesansnog pročelja župne crkve Navještenja Marijina. Izložbu je otvorio i predstavio povjesničar umjetnosti **Mladen Lučić**.

'Ovo može izgledati kao neka igra, što volim, jer u biti ja se igram, ali ona je rezultat jednog rada koji je sve samo ne kreativan. On je čista šljaka, kao što radi, recimo, neki mrav mravinjak. Kad radim ove elemente, ne razmišljam ni o čemu. Taj kreativni dio događa se na početku, kad zamislim otprilike što bi to trebalo biti i događa se na samom kraju, kad kreiram stvar na samom mjestu. To je kao da si, recimo, priprelim boje, a sada bojam. Evo, sad sam bojao. Ja sam sada napravio sliku.'

SINIŠA MAJKUS (iz razgovora s Mariom Benčićem)

JAVNI POZIV
JAVNI POZIV

— mještanima Općine Svetvinčenat —

JAVNI POZIV
JAVNI POZIV

FOTOARHIV NEVIDLJIVE SAVIČENTE

Pozivamo Vas na sudjelovanje u projektu izrade fotoarhiva ljudi i događaja iz naše zajednice. Prikupljamo fotografije koje izabiru mještani naše općine kao vrijedne zaštite od zaborava, a koje su spremni podijeliti sa širom javnošću.

Učenici ispred kaštela, Foto: n/a, Vlasnik fotografije: Srećko Doblanović Godina nastanka: 1960—1970

Štimani, pozivamo Vas na sudjelovanje u projektu izrade fotoarhiva ljudi i događaja iz naše zajednice. Prikupljamo fotografije koje izabiru mještani naše općine kao vrijedne zaštite od zaborava, a koje su spremni podijeliti sa širom javnošću. Ovu aktivnost provode članovi udruge Šikuti Machinae na čelu s voditeljem fotoarhiva Andijem Bančićem kojem se možete obratiti sa svim pitanjima ili najaviti dolazak na skeniranje Vaših fotografija.

A ke slike da ponesen?

Se domislite kad je Savičenta imala benzinsku? A oštariju poljoprivredne zadruge? Kako je malin dela tutaforca? Kad se je tekla štafeta? Kad su piri bili drugačiji nego ovi današnji, kakove su bile prašćine, radne akcije po selu kad se voda vrživala, puti čistli, igra nogomet, košarka, kako se feštiđalo, plesalo... Kako se je susedu i pretelju hodilo na ploču? Koliko se je dice zogalo po selima? Ki se je peljeva na bičikleti, a ki je kupija novu veturu? Koliko je blaga bilo i ki je ima najliplega vola? Ke moda je bila u điru? Još ko sve to imate fotografirano ni van druge nego donesti to h nan u fotoarhivu Nevidljive Savičente.

Vatrogasna vježba, Foto: n/a, Vlasnik fotografije: DVD Savičenta, Godina nastanka: 1977

Učenici Osnovne škole u Smoljancima, Foto: n/a, Vlasnik fotografije: Srećko Doblanović, Godina nastanka: 1930–1940

A ča će biti z mojin slikami?

Vašin se slikami neće niš desiti, mi ćemo hi skenirati, zapisati kad je to ki slika, ki je gori i kad ste se to slikali pak Van hi tornamo.

Pomorite nan pokazati koliko je tega z vrmenon ušlo biti nevidljivo, a zapravo je cilo vrime tote. Forši će se niki na Vašoj slici pripoznati ili Vi na kakovoj ljučkoj pak će se lipi pensiri tornati. Kad se učini digitalni fotoarhiv i digne na Internet, malo će se ča drugo zabiti, a Vi i svi drugi će moći mriž sobon podiliti uno čega se domišljaju i učiniti jenu lipu povijest malih, ma velikih ljudi Savičentine.

KONTAKT OSOBA ZA PITANJA I DOGOVOR:

Andi Bančić

☎ 099 33 88 240

✉ andi.bancic@gmail.com

ARTIST PAGE

Šejla Kamerić — Kuća snova (Dream House)

Kombinirajući fotografiju i time-lapse video, 'Kuća snova' prikazuje tranzitni centar kao nepokretnu točku usred fluktuirajućeg krajolika, ispod neba na kojem se izmjenjuju noć i dan. Istovremeno, budući da je slika projicirana na labavo obješeno platno u sredini mračne prostorije, čini se kao da se prikaz građevine nalazi u praznini, stvarajući neučvršćeni prikaz koji treperi, i čije postojanje kao da ovisi o toku projekcije. Svemu je pridodan zvuk nježnog disanja koji nam pomaže da, dok gledamo plutajuću sliku, zamislimo prikazanu kuću kao neku vrstu živog bića, organizma koji nastavlja živjeti bez obzira na nepovoljne promjene uvjeta u kojima se nalazi, što stvara metaforu o nesigurnosti života njezinih stanovnika.

'Kuća snova' ne prikazuje nikoga pojedinačno, već koristi samu građevinu kao simbol kolektivne ano-

nimnosti raseljenih i izoliranih izbjeglica. Tu i tamo možemo prepoznati pokoji znak ove zajednice, u obliku labavo obješenog konopa za rublje, malih satelitskih antena na krovu i telefonskih kablova koji se protežu kroz opustošeni krajolik, a i dalje. Samo u tom obliku postoji vanjski svijet.

Baraka u ovom video je izbjeglički tranzitni centar u Rakovici, blizu Sarajeva (Bosna i Hercegovina)

PRIČA O KUĆI SNOVA

Sanjamo. Oni i ja. O drugim svjetovima, drugačijim okolnostima. U našim snovima ja nisam sklonište, a oni nisu izbjeglice. Ja sam dom, a oni su ljudi koji žive u kući iz svojih snova.

KUĆA SNOVA (DREAM HOUSE), 2002

SD video instalacija, kolor, zvuk

Beskonačni loop, projekcija na bijelu zavjesu

Veličina projekcije 3 x 4 m

MPC priprema novu predstavu i dvije plesne radionice za lokalno stanovništvo

Mediterranski plesni centar u 2020. godini sprema zanimljiv plesni program. Nakon građevinskih radova planiranih za siječanj i veljaču, u ožujku u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta u MPC-u će se održati radionica o lokalnim običajima Savičente, a za potrebe nove plesne predstave u koreografiji plesne umjetnice **Aleksandre Mišić**. Koreografkinja će uz etnologa i uz pomoć starijeg lokalnog stanovništva otkrivati teme i upoznavati lokalne običaje Savičente te posljedično odlučiti na koji način ih inkorporirati u novi umjetnički projekt. Predstava će premijerno biti prikazana u srpnju 2020. godine. Također u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta, u MPC-u nas u travnju i svibnju očekuju **dvije dvodnevne plesne radionice** namijenjene lokalnom stanovništvu Istre različitih dobnih skupina, a čiji će voditelji biti profesionalni plesni umjetnici/ice.

Najava Ljetne filmske pozornice

Odabrani filmski naslovi srednjovjekovne tematike nastavljaju svoj niz i ovog ljeta. Tako će se do kraja srpnja prikazivati: **First Knight** (1995) — S.Connelly i R.Gere dva su velika ratnika čija će najvažnija bitka biti vođena za ljubav.; **Ladyhawke** (1985) — uzbudljiva avantura prepuna akcije; **Agora** (2009) — biografski film/drama. Ne propustite atraktivne naslove filmskog programa u organizaciji **Povijesne udruge Kaštel**.

Program Ljetne pozornice Savičente djeluje u okviru projekta Nevidljiva Savičenta, sufinanciranog iz EU fonda, kojim nastoji osnažiti razvoj lokalne kulture i žiteljima (odraslima i djeci) općine omogućiti veću uključenost u kulturni život zajednice.

30/1/2020 18:00
u MPC-u
Fameja — ki i kadi?

Program djeca čitaju osobama starije i srednje životne dobi

Riječ obitelj dolazi od glagola obitavati, zajedno boraviti na istome prostoru. U današnje vrijeme redefiniranja ili bar pokušaja redefiniranja te riječi mnogi se okreću tradiciji pa nas znatiželja tjera da i mi to učinimo. Na Savičenštini se za obitelj kaže fameja. Ova riječ dolazi iz latinskog jezika, a preko talijanskog i etimološki vuče korijene u glagolu služiti i po mnogim filozofima predstavlja 'svo roblje jednog domaćinstva'. Koga su sve nekad ljudi vidjeli kao svoju obitelj/fameju, bilo po krvi ili krijanciji? Jesu li to bili ljudi koji su živjeli pod istim krovom, uključujući i hlapce? Jesu li i kumovi postajali fameja, ako prid Bogon onda i prid ljudima? Što se sve dijeli s obitelji, a što ne? Kako se obitelji razdijele i šire li se one tada ili nastaju nove? Što dobije stariji, a što mlađi sin? Što u vremenu siromaštva ostaje najmlađem? Stari mladići, stare divojke, dotarice, ujne, strine, neviste, koji su njihovi položaji, prava, obveze? Ča je z blagon? Smrt dobrega vola, smrt novorođenog djeteta, smrt koze, suze su podjedako tekle. Čini se kako su skućenije hiže negdašnjice skrivale puno složenije odnose od onih današnjih. Što je tada činilo dom? Bez čega se nije moglo, a s čime se snalazilo?

Četvrtkom u 18 u prostoru Mediteranskog plesnog centra u veljači slijede književna druženja uz sljedeće teme:

6/2/2020 Brojalice, zagonetke
13/2/2020 Ku voliš ti mene, volin i ja tebe
20/2/2020 Od Pusta do Vazma — ča se dela, a ča ne smi
27/2/2020 Nemoj povidati ninemu — mračna strana istarske tradicije

18/4/2020
Skupina Fazan IZLOŽBA

U Šikutima će se održati izložba skupine **Fazan (Andi Pekica, Oleg Morović i Oleg Šuran)** te predstavljanje kataloga s izložbi Đorđa Jandrića i Siniše Majkusa. Slijede izložbe u svibnju, lipnju i prvog polovici srpnja.